

Sobietar Batasunaren 50 urte (eta II)

Sobiet Batasuna 16 errepublika sozialisten federazioa edo Elkargoa duzu. Errepublika inportanteena errusoa da, hiriburua Mosku duela, Elkargo osoaren hiriburua halaber. Sobiet Batasunaren nazionalidade arras diferentek daude (eta hoen artean ezin problema-rik falta), eta nazionalidade haunditxoenetako bakoitzak bere Errepublika daduka. Gu- zien batasuna da Sobiet Batasuna deritzana.

Sobiet Gorenak daduka aginpide nagusia, berau bi besotan partitua dagoelarik: «Batasun Biltzarrea», 300 mila deputatu bururekin, eta «Nazionalidade Biltzarrea», errepublika bakoitzeko deputatuekin. Sobiet Gorenaren artean behin bakarrik biltzen da, presu- puesto nazionala erabakitzeko. Urtean zehar aginpideaz baliatzen dena Sobiet Gorenaren presidiua da, eta «Herri-komisarioen Biltzarrea» ere beronek izendatzen du (orain «Mi- nistroen Biltzarrea» izenaz).

Gaurko Sobiet Batasuna ez da 1922an sortutako hura bera. Errepublika batzuk geroxeago elkartu ziren; batzuk «elkartuak» izan dira, eta ez beti modu bigunekin. Lehendik ere ez zen tipia, baina Munduko bigarren gerrakoan irabazitako lur berriek ere poliki za- baldu dute Sobiet Batasuna eta batez ere muga estrategikoak fin- katu dizkiote: 1939an, Hitlerenkin hitz hartuta, Poloniaren eguzki- aldea bereganatu zuen (201 mila ki- lometro koadratu); 1940an errepublika baltikoak (166 mila kk) eta Romaniaren Besarabia eta Buko- winako iparraldeak (50 mila kk); gerra ondoren Finlandiaren lurte- tatak 44 mila kk jaso zituen, Ale- maniarrenetik 18 mila, Txekoslo- bakiaren eta Hungariarenetik beste 12 mila. Asian ere ez zuen ezer galdu: 1944ean Tuwa hartu zuen eta 1945ean Japoni Sachalin- go hegoaldea eta Kurilak kendu zizkion. (Orain Japoniarrek lurral- deok atzera eskatu dituzte, eta so- bietarrek rebantxista ez izatearren, erantzun diete). Dena batera, Es- painia eta Portugal batera baino dexente gehiago. Gaurko Sobiet Batasuna USA baino ia hiru aldiz haundiagoa da (Alaska kontatu ga- be).

Halare Sobiet Batasuna gehiena Ksaren inperioa bera da, lurrez. Bakarrik, orduan lur konkistatuak, errusoen menpeko eskualde soil iz- renak, orain errepublika autonomo direla, obligazio eta eskubide ber- dinekin. Autonomia kontuan dife- rentziarik bada, noski, eta ez dut esan nahi errepublika denak ber- din-berdinak direnik: denak berdi- nak bai, baina batzuk besteak bai- no «berdinagoak» dira, dudarik ga- be.

Perspektiba historiko luzearekin ikusita, Batasunarekin herri denek irabazten dute, baina gehien irabazten duena, errepublika errusoa dela dirudi. Ez erdigunea bera de- lako eta direkzioa daramalako ba- karrik, haundiena ere bera izaki. Esaterako, Sobiet Batasuneko Asia- ko partea, lehia haundiz lantegiz josten ari da, japoniarren eta ale- manien laguntzaz. Mundu berri bat sortzen ari da Siberian, «Far West» berri baten antzera. Imajinatuz ere ezin gaitzekiz industri-zentroak ari dira muntatzen, eta siberiar ba-

sa mortu neurrigabea zibilizazio- arentzat irabazten da. Lan gaitza da, noski. Eta errepublika sobietar guziek hartzen dute enpresa hor- tan parte. Haunza lanera doazen langile eta teknikoa (eta dagoene- ko milioika dira) Sobiet Batasune- ko bater guzietatik datoz. Baina herri guzian saltza honekin sortzen ari den gizartea errusoa da, hiz- kuntzaz nahiz kulturaz, eta lurrez ere errepublika erruso.

Haro modernoan herri diferent- eren arteko elkar-bizitzak nolako bu- ruhausteak sortu dituen kontuan edukitzen bada, Sobiet Batasuna fenomeno franko mireagarria ger- taten da. Haro moderno guzian, nazionalismoak sortu dizkigun ge- rraz beteta dago. Orainsu hasi zaizkigu Europako Estaduak, elkar- bizitza nolabait egokitu nahirik. Sobiet Batasunak urte eta urtetan aurrea hartu die. Eta ez urtetan bakarrik.

Sobiet Batasunaren barruko he- rri-rik gehinak Batasunaren bar- ruan esnatu dira biziera politikora. Batasunari zor dio nork bere kontzientzia politikoa. Lehenago ikaragarri atzeratuta zeuden, eta herri atomizatuak ziren, elkarren berri jakin gabe, herri barruan. Orain industria, eskolak, komu- nikazio bideak, administrazioa, jar- duera politiko bat, badituzte. Ber- ren kultura osatu dute. Sortu ere, Batasuna ez zen problema-rik gabe sortu. Eta bistan da, herri-rik kon- zientzia hartzeaz eta desarrolloaz, ustegabe-ko problema herriak ere sortu direla. Berak ekarri duen au- rrerapenarekin, arazo herriak sor- tu zaizkio Batasunari. Konpreni- tzen da, herriek besterik gabe onartzen ez badute, Moskutik le- henago bezala, dirijituak izatea, nahiz-eta horixe bera lehenago gu- zuz onuragarri gertatu izan. Elkar- bizitzarako antolamendu herriak sortu beharra legoke. Beraz, gero- ra Batasunak problema-rik nola bu- rubidatuko dituen esatea, gauza zaila da. Batzutan erabiltzen diren erremedioek, gaitzak baino okerra- goak dirudite: errepublika baltiko- etan eta Ukrainian, adibidez, esku gogorarekin zuzendu nahi dira problema-rik. Juduen haizak ere sortzen du zer esanik franko.

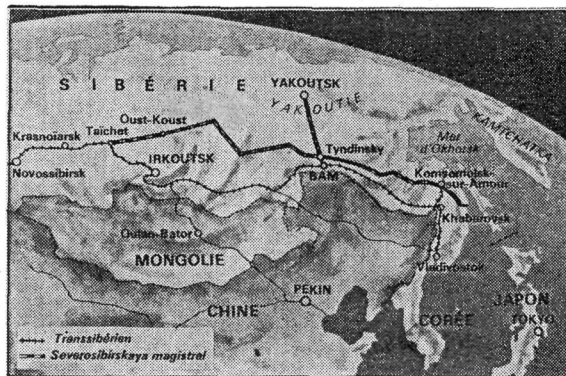
Halabaina, errepublikarik gehie- netan problema-rik ez dira hain go-

gorrak, eta errazago moldatzen di- ra. Errepublika bakoitzak bere mo- dura erreazionatzen bait du. Sentim- entu historikoak ez dira egun bat- ean itzaltzen, eta ez dute beti ar- raziorekin koinziditzen. Eta gau- za jakina da, sentimendu naziona- lek zerikus haundia dutela, herrien arteko elkar-bizitzan. Dena den, dirudienez, errepublika gehienetan badakite, nahi luketen haina em- a ten ez badie ere, Batasunak des- bentaja baino bentaja askoz ge- hiago eskaintzen diela.

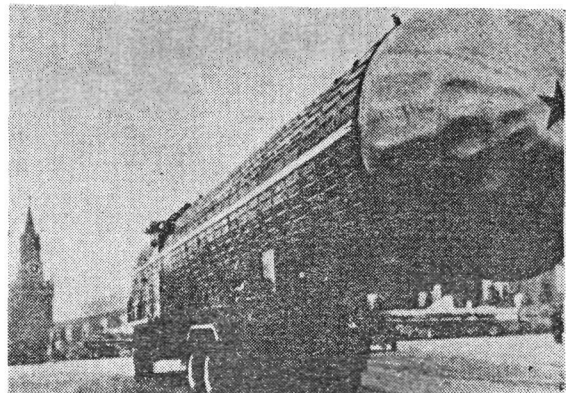
Problema nazionalen buruz men- debaleko informazioak batzutan in- presio faltsoa sortzen du: errepubli- koak Moskuk zapalduta, esplota- tuta, aprobetxatuta dauden in- presioa. Metropolia eta kolonia ba- lara bezala. Ez dut esango, horre- lakorik ezer ez dagoenik. Esatera- ko, errepublika baltikoak bortxaz erusiartatu nahi izan dira, ksari- smoaren politikari segituz. Hone- lakoak batez ere Stalinen garaian eta haren deportazioetan ikus dai- tezke. Baina gaur, jeneralean, pro- blemaon arazoia beste bat da, esan bezala: aurrerapenarekin (eta Batasunari zor diote hori) herriek kontzientzia haundiagoa dute, eta kontzientzia haundiagoarekin nork bere jabeago ere izan nahi dute. Hau da, zapalketak ez baina de- sarroiloak dakazki haizok gehiene- tan. Eta Sobiet Batasuneko estru- ktura politikoa zurruntzen ez da beti erraza, soluzioa asmatzea.

Mendebaleko Europa orain da- bilkiguz, errepublika ezberdinen el- kar-bizitza politikoa nola moldatu asmatu ezinda. Egia da, presupu- tu diferentzetatik abiatu zaigula, «Europa batua» izan nahi duen hau. Eramateko prozedura ere di- ferentea izango da. Baina, esate- rako, Estaduen elkartasun huts- tara doala ematen du. Eta hortara ere poliki-poliki eta oso nekez. So- biet Batasunak baditu jadanik 50 urte, eta lortu duen batasuna ez da Estaduena, nazionalidade au- tonomoen elkartasuna baizik. Alde ona dago.

Sobiet Batasuna herrien arteko elkar-bizitza antolatze-ko lehenengo esperimendua dugu. Hasiera bat, eta benetako berritasun bat. 50 urte pasa direlarik, hasiera huts bai- no gehiago ere badela, erakusten digu. Hein honetan behintzat, —eta

«Mundu berri bat sortzen ari da Siberian»

Mosku-ko Plaza Gorria

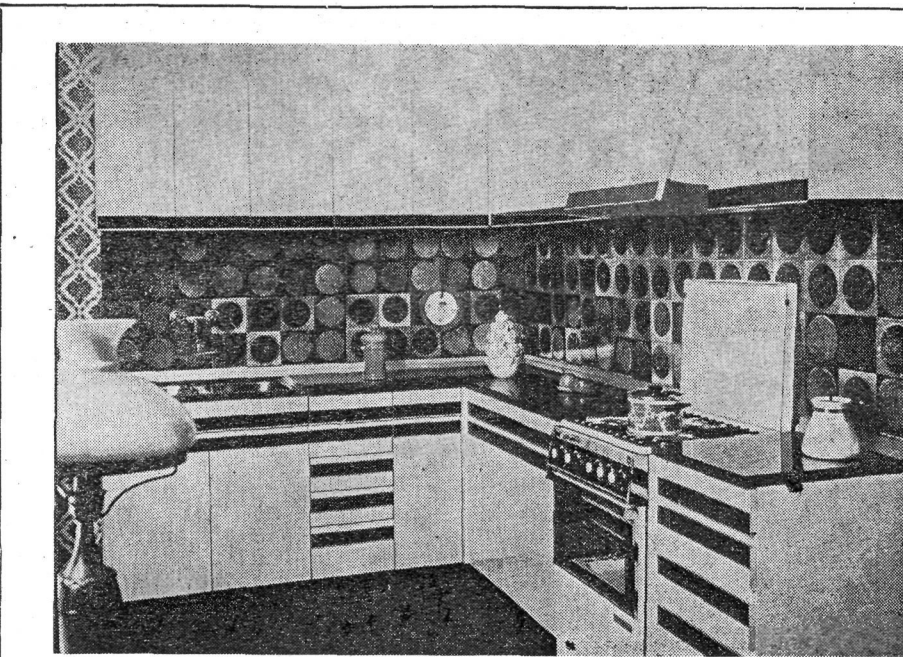
beharrezko diren puntuetan kritika egin beharra ukatu gabe— hasiera honi jarraitzapena eman beste erremedio-rik ez zaio Europari gelditzen. Ez dut esaten, Sobiet Ba- tasunak bere abiadari eman dion jarraitzapena puntu guzietan onets genezakeenik: gauza batzutan So- biet Batasuna bere hasiera baino atzerago itzuli da, berritasuna lai- natuz. Esaldi hau konprenitzeko, izen bat bakarrik aski date, haren arrakasta oraindik indartsu bait da: Stalin.

Badakigu, internazionalismoa ai- patu den guzietan, ez zela inter- nazionalismoari zerbitzatzeko. Bai- na herriek, XIX mendeko naziona- lismoak superatuz, etorkizunerako

eduki nahi duten, eta eduki be- harko duten elkar-bizitza politikoa- ren batasun arloan, Sobiet Bata- suna pionero bat izan dugu. Egile eta eragile.

Gu, berriz, geuk hori nahi ala ez, XIX mendean aspian gaude. Ta azpi hortatik ez da teoria ba- tzurekin iritetzen, burrukarekin bai- zik. Besteia ez da problemen su- perazio berbal hutsa, ahozko hu- tsa, besterik lortzen. Ilustioa da, berez etorriko denik, edo inork emango digunik, pentsatzea: inter- nazionalismoa baino allegatu egin behar da. Norbera, norbere burru- karekin, allegatu.

JOXE AZURMENDI

SUKALDEKO MUEBLEAK
EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)